

Dara McAnulty
EGY IFJÚ TERMÉSZETBÚVÁR
NAPLÓJA

Fordította Varró Zsuzsa

Dara McAnulty
EGY IFJÚ
TERMÉSZETBÚVÁR
NAPLÓJA

TYPOTEX

A fordítás a következő kiadás alapján készült:
Diary of a young naturalist
Little Toller Books, Dorset, 2020
Copyright © 2020 by Dara McAnulty
All photography © McAnulty family, 2020
Hungarian translation © Varró Zsuzsa, 2023
Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2023
Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

ISBN 978 963 493 248 2

Kedves Olvasó!
Köszönjük, hogy kínálatunkból választott olvasnivalót!
Újabb kiadványainkról és akcióinkról a www.typotex.hu
és a facebook.com/typotexkiado oldalakon értesülhet.

Typotex Kiadó
Alapította Votisky Zsuzsa, 1989
A kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
Felelős kiadó: Németh Kinga
Felelős szerkesztő: Mandl Orsolya
Borítóterv: Nagy Norbert
Nyomdai munkálatok: Mega-Galaxis Kft., Budapest
Felelős vezető: Nemere Ágnes ügyvezető igazgató

Családomnak

Előszó

Ez a napló annak a krónikája, hogyan alakult át a világom tavasztól ősziig odahaza, kint a természetben és bent a fejemben. Egy utazásé nyugatról, az észak-írországi Fermanagh megyéből keletre, Down megyébe. Beszámoló arról, milyen elszakadni egy otthonról, átkerülni egy másik vidékre, másmilyen tájba, és hogy milyen, amikor olykor az érzéseim és a gondolataim is talajvesztetté válnak.

Dara vagyok, egy fiú, egy kis makk. Anyu kisbaba koromban *lon dubh*-nak hívott (ami írül „fekete rigót” jelent), és néha még most is így szólít. A szívem egy természetbúváré, az eszem egy leendő tudósé, a testem pedig olyasvalakié, akit máris megviselt a természet iránti közöny és esztelen rombolás. Ezeken a lapokon feltárom a lelkemet, hogy szavakba öntsem kapcsolatomat az élővilággal, próbáljam elmagyarázni, hogyan látom én a világot, és elmeséljem, családként hogyan vészeliük át a viharokat.

Egy nagyon egyszerű kis földszintes házban kezdtem el írni, körülöttem olyan családokkal, amelyek zárt ajtók mögött tartják a gyerekeiket, valamint idősebb párokkal, akiknek a gyerekei már kirepültek, és akik ollóval fazonírozzák a házuk körül a kertet és a gyepet – igen, tényleg, a saját szememmel láttam. Itt kezdtek el először testet öltetni a mondatok a papíron, megmutatva, hogyan viaskodik bennem az ámulat és a frusztráció; itt változott át a mi kertünk (eltérően az összes többitől a zsákutcánkban) a tavaszi és nyári hónapokban zsongással teli vadvirágos rétté – még egy „Méhlegelő” feliratú táblát is tűztünk a hosszú fűszálak közé –,

ahol a családunk hosszú órákat töltött gyönyörködve ebben a bőségben, aminek a többi kertben nyoma sem volt, fittyet hányva a szomszédokra, akik időről időre felvont szemöldökkel méregettek minket a függöny mögül.

Azóta elköltöztünk, átvágtunk az egész országon, hogy új helyen rendezkedjünk be, és nem is most először. Rövid életem során sok helyen laktunk már, egyfajta nomád életet élve. De bárhol telepedünk is le, a házunk mindig tele van könyvekkel, koponyákkal, madártollakkal, politikával, szenvedélyes vitákkal, könnyekkel, nevetéssel és örömmel. Néhányan úgy vélik, hogy az ember a fizikai otthonához kötődik, a téglához meg a vakolat-hoz, de a mi családunk gyökerei úgy terjeszkednek, mint a gombafonalak szövedéke, közösen megélt életünk kútjából táplálkozva, így bárhová megyünk is, sosem válunk gyökértelenné.

A szüleim mindketten munkásosztálybeli családból származnak, elsőgenerációs diplomások, és még mindig tele vannak friss, világjobbító eszmékkal. Ez azt is jelenti, hogy az anyagiak szempontjából nem vagyunk jómódúak, de ahogy Anyu mindig mondja, „sok minden másban nagyon is gazdagok vagyunk”. Apu tudós – és mindig is az volt (tengerkutató, most pedig természetvédő). Ő keltette életre a vad helyekben rejlő titkokat és tudást, és ő magyarázta el nekünk a természet rejtélyeit. Anyu pályafutása nem ilyen egyenes vonalú; ahhoz hasonlít, ahogy a patakokon szokott átkelni. Zenei újságírás, önkénteskedés, tudományos élet – még mindig foglalkozik egy kicsit mindegyikkel, és emellett a kilencéves húgomat, Bláthnaidot oktatja itthon. Bláthnaid neve azt jelenti, hogy „virágzó”; ő most éppen tündérszakértő, rengeteg érdekességet tud a rovarokról, csigákat tart, és megjavít minden elektromos berendezést a házban (amik Anyun mindig kifognak). Van egy öcsém is, Lorcan – a neve jelentése „szilaj” –, ő tizenhárom éves. Autodidakta zenész, aki kivétel nélkül mindig egyszerre vált ki belőlünk csodálatot és értetlenséget. Ezenkívül adrenalinfüggő: hegyoldalakon rohan le, sziklákról ugrik a tengerbe, és általánosságban egy neutroncsillag energiájával éli

az életét. És aztán ott van még Rosie, egy szélszorulásos, csíkos bundájú mentett agár, akit 2014-ben fogadtunk örökbe. Ő a mi tigriskutyánk. Élő párnának hívjuk, csodálatos játszótárs és stresszoldó. Ami pedig engem illet, én volnék az elvont elmélkedő, akinek mindig piszkos a keze, a zsebe pedig tele van élettelen dolgokkal és (olykor) állati ürülékkel is.

Mielőtt belefogtam ebbe a naplóba, vezettem egy online blogot is. Jó pár embernek tetszett, és többen is mondták, hogy könyvet kéne írnom. Ami igazából elég meglepő, azok után, hogy egy tanárom egyszer azt mondta a szüleimnek: „A fiuk soha nem lesz képes végigvinni egyetlen gondolatsort sem, nemhogy bekezdéseket összefűzni.” És most mégis itt tartok. A hangom feltör, mint egy vulkán, és lehet, hogy írás közben minden frusztrációm és szenvedélyem kirobban a világba.

A családomat nem csak a vérségi kapcsolat tartja össze: autisták vagyunk, mind, kivéve Aput – ő a kakukktójás, a mi támaszunk, aki kibogozza nekünk a természeti mellett az emberi világ rejtélyeit is. Különc és kaotikus csapatot alkotunk így együtt. Állítólag elég bizarr benyomást keltünk. Szorosan összebújunk, mint egy vidracsalád, és egymásba kapaszkodva járjuk a magunk útját a világban.

TAVASZ

A sötéttségben valami megszakítja az álmaimat. Éppen a felszínre úszás és a levegővétel között vagyok valahol, amikor a tilinkó hangja eljut a tudatomig. A hálószoba falai eltűnnek. Az ágyam és a kert közötti tér egyre keskenyebb lesz, végül eggyé válnak. Felébredek, de nem mozdulok, az álom súlya az ágyhoz szögez. A zenei hangok tovább záporoznak a mellkasomra. Már látom is a fekete rigót a lelki szemeimmel, repkednek a tesztoszteronnyilak, ahogy a territorialitás szonátái szétterjednek a hajnalban. Elmerülve ebben a szimfóniában, éberen és gondolkodva, berregve beindul az agyam.

A tavasz mindenütt más és más, de számomra a legtöbb varázs a mindennapjaim körül az égbolttól a gyökerekig örvénylő látványokban és hangokban rejlik. A tavasz az a béka, amelyik keresztelte az utunkat az időnk kezdetén ebben a házban – az első találkozásunk egy sebtében az úton hagyott petepaca volt, láthatatlan útját megzavarta a betolakodó modernitás. Feldúltan, de reménnyel telve készítettünk nekik egy menedéket: egy kis vödör vizet beástunk a földbe, megtöltöttük cserépdarabokkal, kavicsokkal, növényekkel, és odatettünk néhány botocskát be- és kijáratnak. Nem igazán tudtuk, működni fog-e. (Bármihhez, ami ennél mélyebb, egy markológép kellett volna, hogy áttörje az agyagos, köves talajt, amivel meg voltunk áldva enniskilleni külvárosi kertünkben.) De volt egy másik találkozás is, a rá következő évben, amikor kétélű barátunk táncot ropott a fűvön, majd egy másik is csatlakozott hozzá, és ajándékba békapetéket hagytak nekünk

a vödörmenedékben. Örömmámorban úsztunk, és ujjongásunkat még a hegy tövében is hallani lehetett, egy pillanatra elnyomta a Sligóba vagy Dublinba tartó autók hangját, sőt még a közeli betongyár háttérzaját is túlharsogta.

Az idő árapályszerű, az ismerősség által meg-megszakított hullámvázában minden évben elérkezik ez az időszak, amikor olyan örömmel csodálkozunk rá mindenre, mintha most látnánk először. Az a pezsgő izgalom soha nem csökken. Az új zsengesége mindig megejtő.

Először az erdei ibolya dugja ki a fejét, épp, amikor a verebek kivájják maguknak a mohát az ereszcatornából, és úgy dagadozik a levegő, mint egy vörösbegy felfújt begye. Pitypangok és boglárkák bukkannak elő, akár a napsugarak, jelezve a méheknek, hogy már nyugodtan előbújhatnak. A tavasz lényege, hogy megfigyelhetjük mindennek az újjáéledését. Bláthnaid úgy ünnepel, hogy mindennap megszámlolja a százszorszépeket, és amikor már van belőlük egy koszorúra való, ő lesz a „Tavaszi Királynője”, ha pedig marad még néhány szál, készít egy karkötőt és egy gyűrűt is hozzá, hogy teljes legyen a kollekció. Egy idő múlva aztán, mintegy varázsiütésre, lesz elég százszorszép egy egész hétre való csecsebecséhez és amulettelhez, úgyhogy mindenkinek százszorszépjándékokat hagy szerte a házban.

Sokszor mondták nekem, hogy hajnali baba voltam; mindig nagyon korán felébredtem, és ez azóta sem változott. Tavasszal születtem, és legelső reggeleimhez a hím fekete rigó szonátája szolgáltatta a háttérzenét, az táplálta a testemet és a lelkemet. Lehet, hogy a fekete rigó éneke kezdett először hívogatni a vadonba. Innen ered az én elhívásom. Sokszor eszembe jut Szent Kevin – vagy Caoimhín –: elképzelem, ahogy áll kinyújtott karral, a tenyerében egy rigófészket melengetve, amíg az utolsó fióka is ki nem kel. Glendalough-i Caoimhín remete volt, aki a természetben keresett megnyugvást. Ahogy aztán egyre többen keresték fel a szent embert tanácsért és tanításért, fokozatosan létrejött itt egy szerzetesi közösség.

Nagyon szeretem a Caoimhínről szóló történeteket, talán azért is, mert a bérmálkozásakor ennek a szentnek a nevét kaptam. Bár most már úgy érzem, hogy ez az élmény inkább a „felnövésről” szólt, a neve továbbra is fontos számomra, sőt most még fontosabb, mert a története megmutatja, hogy egyszerűen nem tudjuk megállni, hogy be ne tolakodjunk a még érintetlen helyekre, és ki ne billentsük az emberek és a természet közötti egyensúlyt. Talán Caoimhín is így érzett, ahogy egyre több követője érkezett hozzá a vadonba.

A hangok áradó bősége. Ki tudom őket hallani még a legzsúfoltabb légtérből is. Mindennek a kezdete ez, oly sok minden ébredésének. A madárdal még messzebbre visz: hároméves vagyok, és vagy bent élek a fejemben, vagy a csúszó, mászó, repdeső, vad lények között. Azokat mind értem, az embereket egyszerűen nem. Várom, hogy a hajnali fény beszűrődjön a szüleim szobájába. Lorcan Anyu és Apu között befészkelődve alszik az ágyon. Várom a hangokat, és meg is érkeznek, épp, amikor az első fénynyaláb eléri a függönyt. Arany árnyékok tárják elé az alakot, amire vártam: a fekete rigó ott figyel a nyárikonyhánál, egy csodás kis hírhozó az alvók és ébredzők háztetőjén.

Amikor megjött a rigó, megkönnyebbülten fellélegezhettem. Azt jelentette, hogy ez a nap is ugyanúgy kezdődött el, mint az összes többi. Megvolt a szimmetria. Az óraműpontosság. És minden reggel füleltem és megérintettem az árnyékokat, de nem akartam elhúzni a függönyt és mindenkit felébreszteni. Soha nem akartam elrontani a pillanatot. Nem invitálhattam be a külvilág többi részét, a nyüzsgéssel, zajjal, zúrzavarral. Úgyhogy csak füleltem és figyeltem: a csőr és a test apró mozdulatait, a telefondrótok egyenes vonalait, a harminc másodperces szüneteket a rigófütty strófái között.

Tudtam, hogy az „én madaram” a hím, mert egyszer lelopóztam a földszintre, csak egyetlenegyszer, hogy kinézzek és meglessem a teraszajtóból. Rideg és szürke volt kint az idő, de ő ott volt, ahogy mindig. Megszámoltam és megjegyeztem minden ütemet, aztán visszaosontam az emeletre, hogy nézzem az árnyjátékot a függönyön.

A fekete rigó volt a napom karmestere, minden napomé, nagyon hosszúnak tűnő ideig. Aztán ennek vége szakadt, én pedig azt hittem, szét fog esni a világom. Találnom kellett egy új módot az ébredésre, és ekkor tanultam meg olvasni. Először madarakról szóló könyveket, aztán az egész élővilágról. A könyvekben pontos illusztrációknak kellett lenniük, és rengeteg információnak. A könyvek segítettek áthidalni a rigós ébredések hiányát. Összekapcsoltak a madárral, kézzelfoghatóan. Megtudtam, hogy csak a hím rigók énekelnek ilyen intenzitással, és hogy a madarak csak olyankor énekelnek, ha valami okuk van rá, például amikor védik a területüket, vagy párt keresnek. Nem nekem énekelnek, vagy bárki másnak. Ennek a madárdalnak az elvesztése ősszel és télen traumatikus élmény volt, de az olvasmányaimból megtanultam, hogy a rigó vissza fog térni.

A tavasz belülről is megmozgatja valahogy az embert. Minden dolog lebeg. Nem is lehet mást, csak fölfelé és előre törekedni. Több a fény is, több az idő, több a tennivaló. Minden elmúlt tavasz összeolvad egyetlen kollázsba, tele anyaggal, mindennel, ami fontos. És az a legelső tavasz, amire emlékszem, nagyon élénken bevésődött: azóta nyugőz le a falakon és ablakokon túli világ. Minden, ami benne volt, gyengéden nógatott, kérlelt, hogy figyeljek rá és hallgassam meg. A világ többdimenzióssá vált, és most először megértettem. Elkezdtem érezni minden egyes részecskéjét, és bele tudtam nőni egészen, amíg már nem volt különbség köztem és az engem körülvevő tér között. Bárcsak ne ékelődtek volna bele repülőgépek, autók, hangok, utasítások, kérdések, megváltozó arckifejezések, pergő párbeszéddek, amiket nem tudtam követni. Elzárkóztam ettől a zajtól és a zajokat keltő emberek világától, de megnyílta a fák és a madarak között, és a kicsi, eldugott helyeken, amiket az anyukám talált számomra ösztönösen és rendszeresen a parkokban, az erdőkben, a tengerpartokon. Állítólag ezeken a helyeken végre felengedtem: félrehajtott fejjel, nagyon komoly arckifejezéssel koncentrálvá szívta magamba a látványt, a hangokat.

Hirtelen ki- és visszazökkenek, amikor észreveszem, hogy kint már világos van, és a hajnali kórus elhallgatott. Megtört a varázs. Ideje iskolába menni. Mostanában úgy érzem, változóban vannak a dolgok. Maholnap tizennégy éves leszek, és a fekete rigó, a napjaimnak ez a karmestere még most is ugyanolyan fontos nekem, mint hároméves koromban. Továbbra is áhítom a szimmetriát. Szükségem van az óraműpontosságra. Az egyetlen változás egy másfajta ébredés: szükségem van arra is, hogy leírjam a napjaimat, amit látok, ahogy érzem magam. Az élet, a vizsgák és az elvárások (amelyek közül a sajátjaim a legmagasabbak) rohamai közepette jön ezeknek a vallomásoknak az áradata, és egyre inkább amolyan fogaskerékként kezdenek működni az ébredés és alvás ciklusai, és a változó világ gépezetében.

Március 21., szombat

A március érkezése a kibontakozó színek és a felmelegedés ideje, de ahogy ma állok kint a kertben olyan, mintha egy hógömb belsőjében lennék. A jéghideg pelyhek elmarják és elúzik a tegnapi fényt. Ez a hideghullám nehéz időket hoz a kertünk madaraira. Ők a mi tágabb családunk, úgyhogy elrohanok az utca végén lévő kertészeti boltba lisztkukacért, hogy feltöltsem az etetőinket a konyhaablak előtt; az etetők jó háromméternyire vannak, hogy világosan meghúzzuk a határvonalat a magánszféra jószomszédi tiszteletben tartása és a magánlaksértő betolakodás között. Pár nappal ezelőtt a kék cinegék még a költődobozokat mustrálgatták, és a madárdal a kertben a boldog várakozás versenyműve volt. Most meg ez. A madarak szívósak, de ez a lehülés mindnyájunkat aggodalommal tölt el.

Nehéz elhinni, hogy a múlt héten, egy vén tölgyfa ágai között már éreztük a melegebb napok susogását a Castle Archdale Nemzeti Parkban, ahol Apu irodája van. Sokan vélik úgy, hogy tőle ered a természetimádatom. Nem kétséges, hogy nagymértékben hozzájárult mindahhoz, amit a természetről tudok és amit nagyra tartok benne, ugyanakkor az az érzésem, hogy ez a kötődés akkor alakult ki, amikor még Anyu hasában voltam, és a köldöksinóron keresztül szívtam magamba. Természetadta és tanult – a kettő keverékének kell lennie. Lehet ez valami ösztönös, velem született késztetés, de a szülők és a tanárok biztatása nélkül,

és anélkül, hogy eljuthatnék az érintetlenebb helyekre, nem tudná áthatni a mindennapi életemet.

Dara, a nevem ír nyelven „tölgyet” jelent, és ahogy ott ültem annak a fenséges fának az ágai között, és éreztem ennek az életnek a lüktetését, amely a Castle Archdale park talaján sarjadt immár majdnem ötszáz éve, egy ágán keresztül magába a gyerekkoromba kapaszkodtam.

Egy erdei pintyet figyelek a kertben, ezüstös sapkáján konfettipettyek. A ciprusunk egyik ágán üldögél; az örökzöldet most fehérre porcukrozta a hó. A pinty felfújja barackszínű begyét, amikor egy csízpár csatlakozik hozzá: az egyik madár citromsárga és fekete, a másikon halvány, ónszínű pettyek, ő nem olyan rikító sárga. A vörösbegy szokás szerint játssza a nagyurat, dőlyfösen lépked, hogy elűzzön minden vetélytársat. Korábban volt egy összecsapás négy hím és egy tojó részvételével, szálló tollakkal és fejek csipkedésével – a vörösbegyek olyan agresszívek, hogy állítólag képesek a nyakát szegni bármilyen ellenfélnek, de nem tudom, vajon az olyan kertekben is vetemednek-e ilyesmire, amelyek ennyire tele vannak magokkal, olajos magvakkal és ínycsokorokkal. Bőségesen jut mindenkinek.

Egy énekes rigó ugróiskolázik a hóban, a magok után kutat, amelyeket szétszórtunk. Észreveszi a félig megevett almák élénkpirosát: belecsíp, kifröccsen a lé, ezen nevetnem kell. Az énekes rigó minden évszakban váratlan időpontokban bukkan fel, és ez pontosan az a fajta kiszámíthatatlanság, ami a múltban frusztrációt és fájdalmat okozott volna. De mostanra megtanultam racionalizálni a rigó szeszélyességét, és kötöttségek és elvárások nélkül élvezni minden találkozást. Hát, legalábbis többékevésbé.

Este úgy ünnepeljük Apu születésnapját, mintha egy szüreti mulatság lenne: énekelünk, táncolunk és a bádogsípunkon játszunk (hamisan), éles hangokat fújunk, és a sötétebb napok végét követeljük, fényért kiáltozunk. Anyu tortát sütött neki: Viktória-piskótatortát, a kedvencét.

Frusztrálónak találok a tél legvégét, és ez a várakozás, hogy végre átkeljük egy portálon a színekbe és a melegbe, a legrosszabb tulajdonságomat hozza ki belőlem: a türelmetlenséget. Ma azonban a levegő melege meg a döngés és zsongás körös-körül csillapítja a nyughatatlanságomat. Úgy tűnik, a tavasz végre kiszökik a tél visszavonulóban lévő árnyai közül.

Ma reggel az egyik kedvenc helyünkre készülünk: a Big Dog („Nagy Kutya”) erdőbe, ami egy telepített szitkaluc erdő az ír határ közelében, úgy harminc percre tőlünk, fent magasan a hegyekben, ahol foltokban fűzfa, égerfa és vörösfenyő is nő, és nyár közepén a bokrokon fekete áfonya terem. Úgy tartják, hogy a két homokkőhegy – a „Kis Kutya” és a „Nagy Kutya” – Bran és Sceolan, a legendás Fionn mac Cumhaill, a mondabeli fianna nagy vadász-harcosának és utolsó vezérének két elvarázsolt, óriás vadászkutyája. A történet szerint vadászat közben Fionn két kutyája megérezte a gonosz boszorkány, Mallacht szagát, és üldözőbe vették. A boszorkány menekülés közben szarvassá változott, nehogy utolérjék, de a kopók így is a sarkában voltak. Ezért Mallacht egy erős bűbájjal átváltoztatta a két kutyát, a kis kutyát és a nagy kutyát azzá a két hegyé, amelyeket ma itt láthatunk.

Tetszik nekem, ahogy az ilyen elnevezések történeteket mesélnek a tájról, és ahogy ezeknek a történeteknek az elmondása életben tartja a múltat. Éppen ennyire lenyűgözőnek találok a tudományos magyarázatokat is, amelyekkel a geológusok eloszlatják ezeket a mítoszokat: a hegyeket alkotó homokkő szilárdabb, mint a környező mészkő, és a mozgásban lévő jég felszínalakító munkájának, azaz a glaciális erózióknak a hatására a mészkő elkopott, csak a homokkő maradt meg, és most diadalmasan tornyosul a jégkorszak törmelékei fölé.

Martilaput veszek észre: napsugarakként tör át a feldúlt talajon. Szürke poszméhek isznak és gyűjtögetnek mohón. Többnyire a pitypangok és társaik, az őszirózsafélék (*Asteraceae*) családjából

származó virágporteremő növények nyílnak tavasszal először, ezek rendkívül fontosak a biodiverzitás szempontjából. Mindenkinek, akivel csak találkozom, rimánkodni szoktam, hogy hagyjon szabadon egy kis részt a kertjében ezeknek a növényeknek – nem kerül sokba, és bárki meg tudja csinálni. Ahogy a természet a mi épített világunk peremére szorul, a vad ellenállás ilyen kis szigetei sokat segíthetnek.

Néha úgy érzem, mintha a gondolatok és a szavak bent rekednének a mellkasomban – de még ha meghallja vagy el is olvassa őket valaki, vajon megváltozik attól bármi is? Fájó ez a gondolat, és oda kerül a többi közé, amelyek örökké ott tusakodnak az agyamban, elúzva a pillanat varázsát.

Egy cigánycsuk klik-klakkja visszahúz oda, ahol lennem kell: az erdőbe; és figyelem, ahogy a madár mintha apró kavics-törmelékkel dobálna az ösvényre. Lenézek, látom, amint valami fény suhan át az ösvény fölött, és ráébredek, hogy semmi sem mozdulatlán. Még egy kövezett út is megmozdulhat és átváltozhat a fénytől és a repülő madarak sziluettjeitől. Minden pillanat egy-egy kép, ami soha nem ismétlődik meg pontosan ugyanígy. Csak nézem, megbabonázva; nem törődöm vele, hogy mit gondolhat rólam, aki erre jár, mivel itt általában rajtunk kívül nincsen senki. Itt önmagam lehetek. Leheverhetek és bámulhatom a földet, ha ahhoz van kedvem. És miközben a földet bámulom, kivétel nélkül mindig felbukkan valamilyen élőlény az orrom előtt: ezúttal épp egy ászkarák, mendegél sehonnan valahová. Odanyújtom neki az ujjam hegyét, csiklandozza a bőrömet. Nagyon szeretem azt az érzést, amikor egy élőlényt tartok a kezemben. Nem is a kapcsolat a legjobb benne, ami ilyenkor létrejön közöttünk, hanem a kíváncsiságom csillapítása. Miközben szemügyre veszem, beszippant a pillanat – egy tökéletes pillanat, újra meg újra. Minden egyéb környező zaj megszűnik. Közelebb lépek, és óvatosan leeresztem az ujjamat a fűszálak közé: az ászka eltűnik az aljnövényzetben.

Bláthnaid és Lorcan előrerohannak, fel a hegy tetejére, ami aztán lejtősen ereszkedik a Lough Nabrickboy tó felé; Apu, Anyu

meg én pedig lassan ballagunk, és arról beszélgetünk, hogy a szitaluc helyett inkább őshonos fákat kellene ültetni erre a különleges helyre. Tavaly ugyanilyentájt értünk fel a hegy tetejére, és négy énekes hattyú pompás látványában lehetett részünk – ez az egyetlen valóban vad hattyúféle. Ezek a szelíd, melankolikus alakok kinyújtott nyakkal, kecsesen ringatóztak a tavon. Akár a mesebeli Lír gyermekei is lehetek volna: Aodh, Fionnuala, Fiachra és Conn, akiket gonosz mostohájuk, Aiofe elátkozott, hogy töltsenek háromszáz évet a Lough Derravaragh tavon, háromszáz évet a Moyle-tengeren, háromszáz évet pedig Inishglora szigetén.

Halk, lassú léptekkel mentünk oda a tó partján, a fűzfák árnyékában felállított piknikasztalokhoz, és a hattyúk a közelünkben maradtak, miközben mi csendes áhítattal, megilletődve ültünk ott. Olyan kiváltságosnak éreztük magunkat. A szívem gyorsabban vert, a lélegzetem mintha bennrekedt volna a mellkasomban. A madarak előkelően siklottak a tavon, aztán egyszer csak gáogás és tülkölés harsant fel. Arrébb húzódtam, hogy jobban kilássak a csupasz fűzfaágak fedezékéből. Moccanatlanul ültem, mint ha megállt volna a levegő, figyeltem a felszállni készülő madarak által kavart, egyre jobban terjedő hullámokat: szárnyak kitérve, fejek leszegve, míg a hevesen kapáló, ormótlan, úszóhártyás evezőlábak végül megadták a megfelelő lökést és lendületet, hogy a levegőbe emelkedjenek. És már repültek is, kürtölve, mint egy királyi díszmenet. Elszálltak északnyugatra, talán Izland felé.

Példátlan dolog lenne most egy hasonló találkozásnak még a halvány reménye is, és ahogy lenézek a vízre, látom, hogy ma nincsenek hattyúk. A tó üres.

Ettől kissé mélabúsan baktatok le a többiekkel a piknikasztalokhoz. Találok egy jó kis megfigyelőhelyet, és ott várom a kékes rétihéjákat, tántoríthatatlanul, amíg alkonyodni kezd. Amikor indulnunk kell, a szüleim sokatmondó pillantást váltanak egymással – és persze minden okuk meg is van rá, mert a nap hátralévő részében morózus vagyok, és amikor hazaérünk, elvonulok a szobámba, írni és búsongani. Ma nem voltak énekes hattyúk. Se kékes rétihéják.

A késő délutáni napfényben, a tenger felől fújó szélben komppal tesszük meg a néhány mérföldet az északkeleti partvidéken fekvő Ballycastle-ból a Rathlin-szigetre. Lummák és sirályok vijjogása és rikoltozása hasít bele a levegőbe. Heves izgalom fog el.

Ma van a születésnapom, és reggel órákig feküdtem ébren az ágyamban a tényleges születési időpontom (délelőtt 11.20) előtt, és egy róka vonyítását hallgattam a távolból. Egész héten ilyen voltam, rettentő izgatott, ideges, olyan okokból, amelyeket talán soha nem fogok teljesen megérteni. Talán azért, mert nagyon szeretem az új helyeket, de közben utálom is az új helyeket. A szagokat, a hangokat. Olyasmiket, amiket senki más nem vesz észre. Az embereket is. Meg azt, hogy nem tudom, mi a dolgok helyes és helytelen módja. Olyan apróságok ezek, mint hogy hogyan kell sorba állni a kompnál, vagy hogy mit várnak majd el tőlem Rathlinen, miután megérkezünk. Bár rendszerint minden utazás után elkészítem fejben a szokásos mérleget, és visszatekintve látom, milyen neveltséges is volt ez az egész, attól még elfog a szorongás. Anyu megnyugtat, hogy a Rathlinen vagy a szabadban, vagy csakis a családdal fogjuk tölteni az időt. „Nem lesz semmi baj” – mondja.

Amikor megérkezünk, pehelyrécék gyűlnek oda a kikötőbe a fogadásunkra, és miközben elindulunk a házikó felé, ahol most néhány napig lakni fogunk, valamelyest enyhülnek az új helyek iránti szokásos ellenérzéseim. Ebben a helyben van valami különleges. Olyan nyugalmas. A levegő friss, a táj gazdagsága szinte nem is e világi. Jobbra bíbicek köröznék, balra egy egerészölyv. Le vannak húzva a kocsiablakok, és a hang átjárja a háromórás autóúttól és a kompozástól elgémberedett végtagjainkat. Ellazulunk és felpezsdülünk, miközben hemzsegnek körülöttünk a mezei nyulak, és ludak gágognak a fejünk fölött. A kocsi fölkapta a sziget nyugati, tengerszint feletti része felé.

A szálláshelyünk a távolból tökéletesnek tűnik: hagyományos kőkunyhó, mérföldekre nincs semmi más lakóépület a közelében,

és amint megérkezünk, kiugrom a kocsiból és felderítőútra indulok. Hamarosan találok is egy tavacsskát kontyos récékkel és nyári ludakkal. Séta közben mezei nyulak bukkannak fel mindenfelől, a szemem alig bírja követni ezt a sok mozgást; az agyam csak úgy zúg az érzéki benyomásoktól.

Tengeri madarak rikoltásait hallom a távolból. Szulák szállnak a horizonton, a csüllök vijjogása felerősödik. Megállok és elnézek a tenger felé, figyelem a lágyan kavargó hullámokat, az alkonyi égbolton ék alakban elhúz egy csapat nagy lilik. Bár még csak most érkeztünk, és lesz itt néhány napunk, máris az jár a fejemben, milyen hiányérzet marad majd bennem, amikor el kell innen mennünk. Pánikba esem.

A gyerekkorom csodálatos ugyan, mégis korlátok között élek. Nem vagyok szabad. A mindennapi élet csupa forgalmas út és rengeteg ember. Napirendek, elvárások, stressz. Igen, van határtalan öröm is, de most, ahogy itt állok ezen a gyönyörű és különleges, ennyire élettől duzzadó helyen, szörnyű szorongás kezd szétáradni a mellkasomban. Transzban megyek vissza a házikóhoz, az aranyló mezőkön mozgó árnyékokat figyelve.

Vacsora után madárdal csendül fel minden égtáj felől; megállunk, hogy hallgassuk az esti szürkületben. Ahogy sikerül elkülönítenem egymástól mindegyik szólamot, hirtelen otthon érzem magam. Pacsirtacirádák. Feketerigó-harmóniák. Csicsergő réti pityerek. A sárszalonka szárnyainak suhogása. És közben a tengeri madarak folytonos vijjogása. A másik világban vagyunk. Itt nincsenek autók. Nincsenek emberek. Csak a vadvilág és a természet fenségessége.

Ez a legjobb születésnap.

Telihold ragyog ki a felhők mögül, miközben nézzük a Vénuszt a távoli házak fölött, én pedig dermedt kézzel és fázó orral, de túlcorduló szívvel állok ott. Egy ilyenfajta helyen boldog tudok lenni. Szorosan magam köré vonom a kabátomat, beszívom az egészet, még nem akarok lefeküdni, elraktározom a pillanatot a titkos emléktáramba a többi féltve őrzött emlék mellé. Ha orvul rám támad a szorongáshadsereg, amikor visszamasírozik, én harcra kész leszek, felvértezve a Rathlin-szigeti vadon hangjaival.